

bij de meerdere vergadering, die dan wel over die bezwaren beslissen zal:

zoo baat het evenmin, art. 36 hier te hulp te roepen: „t zelfde zeggen heeft de classis over den Kerkeraad, t welk de Part. Synode heeft over de classis, en de Generale Synode heeft over de Part. Synode”, welk artikel dan dienen moet vooral om lastige Kerkeraden en leden tot onderwerping te dwingen.

Spr. ging nu na de wordingsgeschiedenis van art. 36, gelijk alle artikelen uit de oude Kerken-ordening een antwoord op ingekomen vragen, gravamina etc. Het blijkt uit de „Particuliere Vragen”, op de Synode van 1581 behandeld, dat art. 36 een Synode-antwoord en Synode-besluit is op twee vragen, n.l. of het geoorloofd is, dat groote Kerken de Classis-besluiten niet nakomen, en mindere vergaderingen soms contrarie besluiten als in meerdere vergaderingen verordend is. Natuurlijk kon de Synode niet anders antwoorden dan reeds in de eerste versie van art. 31 was vastgesteld. Art. 36 is niet anders dan een nadere onderstreping van hetgeen art. 31 tegen het independentisme bepaald had. Spr. lichtte nu nader den zin van art. 36 toe en toonde aan, hoe het in geen enkel opzicht tegen het ratificatierecht kan te hulp geroepen worden.

Terugziende, vatte Spr. de betekenissen van art. 31 samen: neem het ratificatie-recht weg, en de dam is doorgebroken, die de altijd in de Kerken weer opstuwende golf van hiërarchie tegenhoudt. De hiërarchie in haar gevaarlijksten vorm: de rechten van het aan Gods Woord getoetste geweten.

Neem dit recht weg, en waar blijft het principieel verschil met de Roomsche Kerkregering? Men mag zich op een volgende Synode beroepen? Maar een Roomsche heeft ook het recht, een bescheiden remonstrantie bij den paus in te dienen en bij openbare ongerechtigheid heeft hij het recht van pasieven tegenstand (Bellarminus).

Spr. herinnert nog aan t woord van Festus Hommius, Scriba der Dordtsche Synode: „De besluiten der conciliën moeten den Kerken niet voorgelaten of opgedrongen worden als bevelen der Overheid en Perzische ordinantie's. Maar de handelingen van het gehouden Concilie moeten aan alle Kerken gezonden worden, opdat ze door haar, naar den regel van Gods Woord, onderzocht en zoo ze bevonden worden daarmee overeen te stemmen, goedgekeurd, en alzo ten laatste van de goedkeurende Kerken, gewillig en gehoorzaam, niet tegen haar wil en gedwongen overgenomen worden. Want de Kerken hebben haar consciëntien

aan het oordeel van haar gedeputeerden niet verbonden, maar de consciëntien blijven altijd aan het eenige Woord Gods verbonden, en wanneer zij bevinden, dat de handelingen en besluiten van de gedeputeerden hiermee overeenstemmen, zoo moeten als dan eerst de Kerken ze voor bondig houden en toestaan”.

Volgt bij toepassing van het ratificatie-recht niet de chaos! Naar art. 53 en 54 der K. O. moeten alle ambtsdragers de Drie Formuleren van Eenigheid onderteekenen; het oordeel der Hefde doet zeggen: die onderteekening was ten volle ernstig gemeend.

De Vaders uit den na-Reformatie-tijd lieten dit recht ten volle gelden. Daarbij was wel eens geduld nodig, maar dit geduld stelde niet te leur. Wie van het Gereformeerd-volk, van de Gereformeerde ambtsdragers blijft eischen: onderwerping aan het Woord, komt niet bedrogen uit. De macht van het Woord is sterker dan alle Synode-besluiten.

Verbum Dei Vincit.

Spr. besloot zijn rede met de gebruikelijke toespraken.

## DE PRIESTER-KONING IN HET O.T.

Hier is een korte saamvatting van de rede van Prof. Holwerda.

Spr. begon met een kort overzicht te geven over de figuur van den priester-koning in de antieke wereld, en besprak in verband daarmee de opvatting van Gressmann c.s., die de stelling poneert dat Israël voor de ballingschap reeds den priester-koning kende. Na een bespreking van Gressmann's argumenten concludeert hij tot afwijzing van het standpunt van Gressmann.

Vervolgens besprak hij min of meer gedetailleerd de beide teksten die den priester-koning als eschatologische figuur aankondigen, n.l. Psalm 110 en Zacharia 6.

Tenslotte toonde hij aan dat t Jodendom zoowel in de apocalyptische als in de rabbinistische lijn zich volkomen van de profetie omtrent den priester-koning heeft losgemaakt, daar het de praerogatieven van Aäron blijft handhaven. Christus Jezus heeft in zijn bekende vraag aan de Farizeën de profetie van Melchizedek weer nadrukkelijk aan de orde gesteld, en daarna vervuld.

Spr. eindigde met gebruikelijke toespraken.

gen niet geheel afgehandeld konden worden, tot de meeste vergadering, de Generale Synode, toe, een zoo degelijk mogelijke en veelzijdig mogelijke bestudeering en bespreking vonden.

Daardoor werd verkregen dat de kerken in hun geheel intens medeleefden met de kerkelijke zaken en daarin ook hun stem uitbrachten.

## BEZWAREN DER SYNODOCRATIE.

Bij de synodocratie, zooals deze thans feitelijk wordt voorgestaan gaat dit alles ontbreken.

Door de sterk getrapte wijze van verkiezing reeds op zichzelf en voorts door de wijze van afvaardiging, zooals deze in vele gevallen in de praktijk plaats vindt, verkrijgt men een bepaalde selectie van personen, die „Synode-leden” worden. Mutaties onder dit corps blijven uiteraard mogelijk en komen ook voor. Op zichzelf is dit nog niet het „vaste” bloc der Synode, dat toch wordt uitgemaakt door de Hooggeleerden, de Prae-Adviseurs, die op alle vergaderingen der Generale Synode, steeds aanwezig dienen te zijn.

Wanneer nu de stem der kerken in kwesties de leer betreffende dermate wordt verzwakt en teruggedrongen, dat vragen over de leer rechtstreeks bij de Generale Synode zelf aanhangig dienen te worden gemaakt, dan is daarmee niet te veel gezegd, wanneer men verklaart dié kerkelijke weg te zijn opgebroken, welke loopt van de kerkeraden over de classische en particuliere synode-vergaderingen naar de Generale Synode toe. Deze hebben dan als mindere vergaderingen ten opzichte van de Generale Synode geen andere taak dan te zorgen voor de uitvoering van hetgeen de Generale Synode besluit tot heil der kerken, maar hun invloed, hun stem, klinkt bij vorming en tot standkoming daarvan niet meer voldoende door. Wat deze heeren ter „meeste” vergadering der kerken „wijzen” moeten de mindere heeren „prijzen”.

Dat bij een dergelijke samenstelling der Synode, het constante bloc der hooggeleerden een overwegenden invloed op den gang van het kerkelijk leven gaat uitoefenen, is bovendien bijkans onvermijdelijk. De kerken gaan op deze wijze lijden aan een „professoren-regering”.

Uit dezen gang van zaken, zooals zij thans blijkbaar door de woordvoerders der beide laatste Synoden wordt voorgestaan, vloeit evenwel nog een ander nadeel voort. Het is de allerminst denkbeeldige verwijdering tusschen de Generale Synode der kerken en deze kerken zelf.

De beslissingen der Synode, betreffende de leer, wanneer deze — zooals ook thans het geval is met de leerbeslissingen inzake het Verbond b.v. — genomen worden buiten levend rapport met de kerken, zullen vroeg of laat ernstige spanningen in deze kerken te weeg brengen.

Wanneer een Generale Synode beslissingen neemt, welke in die kerken zelf niet leven, weinig instemming vinden, dan wordt het voor de mindere vergaderingen en voor de ambtsdragers in de kerken een niet alleen zeer ondankebare, maar voor menschen, die hun geweten zuiver wenschen te houden, ook een bijkans onmogelijke taak dergelijke besluiten te verdedigen.

En dit moet noodzakelijk ook op dit punt tot verzwakking van het leven der kerken zelf leiden.

Wanneer men dan nog gebruik zou gaan maken van het in het Rapport der Synode woordelijk gegeven recht om de verantwoordelijkheid voor door haar genomen beslissingen van zich af te schuiven, dan ontstaat gedurende het grootste deel van het kerkelijk leven een toestand van praktische regeereloosheid, of onvastheid in de regeering, op het punt van de handhaving van de leer der kerken.

Alles komt dan te liggen voor rekening van die Generale Synode, die immers — aldus de redeneering uit dit Rapport, — alleen de directe verantwoordelijkheid draagt voor door haar genomen beslissingen.

Gevoelt men niet, dat wil men dan een wel onderhouden regeering van de Kerk van Christus handhaven, men feitelijk moet verlangen, dat deze Generale Synode maar permanent zitting heeft, en telkens provisorisch wordt gesloten, zooals de laatste twee Generale Synoden ons in de praktijk dan ook te zien hebben gegeven.

Dan kunnen kerkeraden inderdaad de metszeggende rol van brievenbus voor vragen aan de Synode gaan vervullen, en kunnen zij er mede volstaan deze vragen, zooals ook thans reeds in zwang is, eenvoudig door te zenden naar de Generale Synode, zonder er eigen oordeel over te laten gaan, in het levend, eigen contact met de leden der kerk, die deze bezwaren indienen.

Een gang van zaken als hier voorgestaan en reeds behoorlijk in praktijk gebracht, maakt van een Generale Synode der Kerken een Opperkerkeraad.

Daarmede heeft dan de hiërarchie vasten voet gekregen op den bodem der Gereformeerde Kerken. Dit is dan ook het heillooze pad, waarop deze kerken zich onder leiding van de beide laatste Synoden bevinden.

P. GROEN.

## „Eenige critische opmerkingen

in verband met het rapport in zake de verlangde opheffing van de over Prof. Schilder uitgesproken schorsing.”

### AL MAAR TEGENSTRIJDIGHEDEN.

Het is bepaald hinderlijk telkens in deze Rapporten te stuiten op redeneeringen, die in tegenspraak zijn met andere in dezelfde of vroegere stukken der Synode.

Noemen wij boven hetgeen in het voorgaande artikel daar van reeds werd opgenoemd, als bewijs daarvan het gegeven citaat uit pag. 13 van dit Rapport. (zie Ref. blz. 126).

Daar verklaart men dus nadrukkelijk, dat het hier gaat om de kwestie, of de Synode terecht van haar inzicht omtrent de juiste interpretatie van artikel 31 K. O. is uitgegaan bij de beoordeling van de houding van prof. Schilder, dan wel of zij de opvatting van prof. Schilder en anderen over dat artikel als gelijkwaardig aan de hare had behooren te erkennen. Het gaat dus tusschen twee opvattingen volgens deze voorstelling van zaken.

Maar dit is weer in tegenspraak met de Toelichting pag. 38, want daar geeft men een geheel andere kijk op het geval. Daar betoogen deze Deputaten woordelijk dat „hier punten in geding zijn, waarbij niet zoozeer uiteenlopende beschouwingen in geding zijn, als wel dat t er om gaat de orde in de Kerken en t gezag der Synode te handhaven.” Daar wordt de zaak voorgesteld niet als een kwestie van verschillende opvattingen over het kerkrecht, maar als een gezagkwestie, gaande over de vraag of en in hoeverre een Synode gezag heeft. Dat is natuurlijk iets geheel anders, want in artikel 31 K. O. is niet het gezag der Synode aan de orde, maar de al of niet vastheid van kerkelijke besluiten.

Wij meenen hiermee te kunnen volstaan met het naast elkander plaatsen van tegenstrijdige en onvast redeneeringen uit dit en voorgaande rapporten.

In het voorgaande hebben wij ons praktisch geheel onthouden van het uitbrengen van kritiek op de afzonderlijke redeneeringen en motiveeringen van het Rapport. Wij hebben eenvoudig ons baseerend op dit gegeven, dat deze Synode herhaaldelijk beweerd heeft niets anders te hebben bedoeld

dan de orde te handhaven in de Kerk van Christus, onderzocht hoe dat bij haar met dat handhaven van die orde blijkens haar eigen Rapporten in feite toegaat. Door deze, wat men zou kunnen noemen: immanente kritiek, hebben wij gevonden, dat veelszins de ware zin voor orde bij haar ontbreekt, en dat het in haar geschriften wemelt van gelegenhedsredeneeringen en opportunistische betoogen.

Hoe uitermate moeilijk het dan ook is, en naar mijn persoonlijke overtuiging geheel onmogelijk, om op grond van dit en voorgaande geschriften een scherp omlijnde beschrijving te geven van het rechtsstandpunt der Synode, dit staat wel vast, zooals ook uit haar tuchtmaatregelen zelf kan worden afgeleid, dat de duidelijke tendens aanwezig is zaken de leer der kerken betreffende, te onttrekken aan de kerkeraden en te reserveeren voor de generale synode der kerken.

Kerkeraden moeten zich, althans in kritischen zin, niet bezig houden met leerbeslissingen der Generale Synode, dat moet alles voorbehouden blijven voor die Generale Synode zelf.

In het volgende wenschen wij ons nu nog te wagen aan een kritische beschouwing van verschillende opvattingen, zooals zij bij deze Synode blijken te leven, en beginnen daar toe met deze reeds genoemde figuur van het reserveeren van zaken betreffende de leer voor de Generale Synode der kerken.

### DE KERKELIJKE WEG DOOR DE SYNODE OPGEBOKEN.

Het is een bekende grondgedachte van de Gereformeerde wijze van kerkregering, dat uit de gemeente geweerd worde alle tyrannie en heerschappij, die lichter kan inbreken, wanneer bij één alleen of bij zeer weinigen, de regeering staat.

De wijze van behandeling van kerkelijke zaken onder ons is dan ook steeds deze geweest: dat de zaken op de mindere vergaderingen hun begin van behandeling vonden, en vervolgens door verder gaande behandeling op de meerdere vergaderingen, wanneer zij op deze mindere vergaderin-

## HULP

### „VRIJGE”

Van  
bij de d  
son N.  
(adres:  
ontving  
een brie

„Ik b  
in het  
te verza  
heeft o  
die onge

Verlo  
de vra  
maakte  
hetgeen  
ook deze  
christelij  
van deze

Onze  
streken)  
publiceer

Zoev  
van nie  
Een ged  
den gez  
manstra  
korten b  
nog bezi  
de goed  
maakte  
moedijk

Mag  
mijn bes  
ik als te

Wij de  
voor des  
broeders  
onze Ke  
als eerst  
terdam,  
bericht  
deze zaa  
instantie  
schiede  
Rotterda  
lling van  
adres aa

### Amice

De bel  
landes”,  
zien ban  
den spot  
scheidsl  
die critic  
toen hij  
historie  
het stelli

Wij ku  
perioden  
haren vo  
in wezen  
boek Pro  
Woord  
steeds de  
waad.

Zoo ku  
verschijn  
werpt zi  
gedachte  
Schriftu  
schijnt al

Maar o  
beuren, d  
meerdere  
Schriftu  
ganistisch  
zoo profi  
punt, als  
knooppin  
den wolf

Daar z  
Christelij  
dagen de  
daarna a  
woord ge  
Barthiane  
tot rust  
ongeloof  
Zoo wo  
kens in d  
moet bep